

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana

T: 01 478 90 00

E: gp.mkgp@gov.si

www.mkgp.gov.si

Številka: 332-14/2025/1

Ljubljana, 16. 7. 2025

EVA (če se akt objavi v Uradnem listu RS)

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE
Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Poročilo varuha odnosov v verigi preskrbe s hrano za leto 2024 – predlog za obravnavo

Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne sprejela naslednji

SKLEP:

Vlada Republike Slovenije se je seznanila s Poročilom varuha odnosov v verigi preskrbe s hrano za leto 2024.

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka

Sklep prejmejo:

- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,
- Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport
- Varuh odnosov v verigi preskrbe s hrano.

Priloga:

- Poročilo varuha odnosov v verigi preskrbe s hrano za leto 2024.

–

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:		
/		
3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:		
- Ana Le Marechal Kolar, generalna direktorica Direktorata za hrano in ribištvo, - Martin Gosenca, vodja Sektorja za hrano, Direktorat za hrano in ribištvo, - Dejana Baša, podsekretarka, Sektor za hrano, Direktorat za hrano in ribištvo.		
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:		
- Branko Ravnik, varuh odnosov v verigi preskrbe s hrano.		
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:		
(Navedite imena in priimke ter funkcije ali nazive.)		
5. Kratek povzetek gradiva:		
Varuh odnosov v verigi preskrbe s hrano je neodvisen in strokoven organ, ustanovljen na podlagi Zakona o kmetijstvu (ZKme-1) in deluje v skladu z Uredbo o delovanju in financiranju varuha. Njegovo delovanje je osredotočeno na zagotavljanje preglednosti, pravičnosti in zakonitosti v vseh fazah verige preskrbe s hrano, kar vključuje pridelavo, predelavo, distribucijo, veleprodajo, maloprodajo in dostavo prehranskih izdelkov končnemu potrošniku. Varuhova naloga je spremljanje ravnanj deležnikov v verigi in objava primerov dobrih poslovnih praks, s čimer prispeva k dvigu etičnih in zakonskih standardov poslovanja v prehranski industriji. Pri tem mora delovati skladno s predpisi, ki urejajo varstvo osebnih podatkov (vključno z GDPR) in varovanje poslovnih skrivnosti (ZPosS). Varuh ima tudi nadzorno vlogo, saj opozarja na nedovoljena ravnanja in v primeru suma kršitev konkurenčnega prava posreduje informacije Javni agenciji Republike Slovenije za varstvo konkurence (AVK). V okviru svojega mandata za obdobje 2024–2029 varuh spodbuja sodelovanje med deležniki v verigi preskrbe s hrano, spremlja nedovoljena ravnanja, promovira dobre prakse ter pripravlja analize, raziskave in strokovna poročila. Prav tako deluje na mednarodnem področju, predlaga spremembe zakonodaje ter sodeluje z javnostjo, da bi okrepil razumevanje in sodelovanje znotraj verige. V začetku mandata 2024 je varuh izvedel številna srečanja z vodstvi organizacij, ki zastopajo posamezne deležnike v verigi, ter z drugimi ključnimi akterji, s ciljem izmenjave stališč in zbiranja informacij o aktualnih razmerah. Ta srečanja so omogočila varuhu, da predstavi svoje delovanje in izpostavi prednostne teme, ki jih bo obravnaval v prihodnje. Med zaznanimi nedovoljenimi ravnanji je varuh opozoril na trend naraščanja prehranskih izdelkov pod trgovsko blagovno znamko, kar dolgoročno negativno vpliva na živilskopredelovalno industrijo. Izpostavil je tudi pogojevanje uporabe embalaže kupca, kar povzroča dodatne stroške za dobavitelje, ter prodajo živilskih izdelkov pod nabavno ceno, kar škoduje lokalni preskrbi s hrano. Drugi primeri, ki jih je varuh izpostavil, vključujejo zaračunavanje vnaprej dogovorjenih storitev, kršitve obveznosti sklepanja pisnih pogodb, izkoriščanje nevednosti kupcev v javnem naročanju ter nesorazmerno visoke marketinške stroške, ki jih kupci nalagajo dobaviteljem. V okviru spodbujanja dobrih praks se je varuh osredotočil na sistematično prepoznavanje in predstavitev primerov poslovne odličnosti, pri čemer je ugotovil, da je najprimernejši pristop vključitev v aktivnosti projekta Agrobiznis, medijsko-poslovnega projekta za spodbujanje uspešnosti v kmetijstvu in živilskopredelovalni industriji. V okviru tega projekta je bilo za priznanje nominiranih deset primerov dobrih praks. Ključna ugotovitev poročila je bila, da odnosi med deležniki v verigi še vedno temeljijo na tekmovanju, ne pa na sodelovanju. Ob tem so deležniki opozorili na pomembne spremembe v nakupnih navadah potrošnikov zaradi inflacijskih pritiskov, kar je vplivalo na poslovanje v verigi. Varuh je poudaril potrebo po ponovni vzpostavitvi aktivnosti v okviru Kodeksa dobrih poslovnih praks ter okrepitvi dialoga, razumevanja in dogovora o sodelovanju med deležniki. Prav tako je izpostavil pomen ponovnega razmisleka o odnosu do hrane ter nujnost iskanja zakonodajnih in drugih sistemskih rešitev za izboljšanje razmer v verigi preskrbe s hrano. Financiranje delovanja varuha je potekalo v skladu s sprejetim proračunom, ki zagotavlja izvajanje vseh nalog in ciljev v okviru njegovega mandata.		
6. Presoja posledic za:		
a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE

b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR: (Samo če izberete DA pod točko 6.a.)		

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki		Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje):				
– prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov, – odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov, – obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih oziroma				

projektih sprejetih proračunov.

II. Finančne posledice za državni proračun

Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo:

- proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep,
- projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in
- proračunske postavke.

Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi.

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih, navedenih v točki II.a.

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

(Samo če izberete NE pod točko 6.a.)

Kratka obrazložitev

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
- delovanje občin,
- financiranje občin.

NE

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

- Skupnosti občin Slovenije SOS: DA/NE
- Združenju občin Slovenije ZOS: DA/NE
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: DA/NE

Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani:

- v celoti,
- večinoma,
- delno,
- niso bili upoštevani.

Bistveni predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani.

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:	
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:	NE
(Če je odgovor NE, navedite, zakaj ni bilo objavljeno.)	
(Če je odgovor DA, navedite: Datum objave: V razpravo so bili vključeni: – nevladne organizacije, – predstavniki zainteresirane javnosti, – predstavniki strokovne javnosti. – . Mnenja, predlogi in pripombe z navedbo predlagateljev (imen in priimkov fizičnih oseb, ki niso poslovni subjekti, ne navajajte): Upoštevani so bili: – v celoti, – večinoma, – delno, – niso bili upoštevani. Bistvena mnenja, predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani, ter razlogi za neupoštevanje: Poročilo je bilo dano Javnost je bila vključena v pripravo gradiva v skladu z Zakonom o ..., kar je navedeno v predlogu predpisa.)	
10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	DA
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	NE
Mateja Čalušić ministrica	

Obrazložitev

Varuh odnosov v verigi preskrbe s hrano spremlja ravnanja deležnikov v verigi, objavlja primere dobrih poslovnih praks na svoji spletni strani ter o tem obvešča javnost, in sicer v skladu s predpisi o varstvu osebnih podatkov in varovanju poslovnih skrivnosti. O morebitnih nedovoljenih ravnanjih v verigi preskrbe s hrano obvešča Javno agencijo Republike Slovenije za varstvo konkurence. Usmeritve za mandatno obdobje 2024–2029 zajemajo spodbujanje sodelovanja v verigi, spremljanje nedovoljenih ravnanj in promocijo dobrih praks, pripravo analiz, raziskav in strokovnih poročil, delovanje na mednarodnem področju, podajanje pobud za spremembo zakonodaje ter sodelovanje z javnostjo. V letu 2024 je varuh ob začetku mandata izvedel srečanja z vodstvi organizacij, ki zastopajo posamezne deležnike v verigi preskrbe s hrano, pa tudi z nekaterimi posameznimi deležniki. Namen teh srečanj sta bila izmenjava stališč in pridobivanje informacij o aktualnih razmerah. Varuh je predstavil svoje delovanje in stališča na več dogodkih ter na lastno pobudo organiziral več srečanj, namenjenih obravnavi prednostnih tem.

Med zaznanimi nedovoljenimi ravnanji je varuh poudaril trend naraščanja prehranskih izdelkov pod trgovsko blagovno znamko, kar dolgoročno negativno vpliva na živilskopredelovalno industrijo. Opozoril je na pogojevanje uporabe embalaže kupca, ki za dobavitelje pomeni dodatne stroške, ter na primere prodaje živilskih proizvodov pod nabavno ceno, kar lahko škoduje lokalni preskrbi s hrano. Zaznani so bili tudi primeri zaračunavanja storitev, ki niso bile vnaprej dogovorjene, kršitve obveznosti sklepanja pisnih pogodb in izkoriščanje nevednosti kupcev v sistemu javnega naročanja. Dobavitelje bremenijo tudi marketinške aktivnosti, ki jih zaračunavajo kupci, in pogosto pomenijo nesorazmerno visok delež stroškov glede na obseg prodaje. Na področju dobrih praks si je varuh prizadeval za sistematično prepoznavanje in predstavitev primerov poslovne odličnosti. Ugotovil je, da bi bil za ta namen najprimernejši način dela vključitev v aktivnosti projekta Agrobiznis – medijsko-poslovnega projekta za spodbujanje uspešnosti v kmetijstvu in živilskopredelovalni industriji. V okviru natečaja je bilo za priznanje nominiranih deset primerov dobrih praks. Med ključnimi ugotovitvami poročila izstopa dejstvo, da odnosi med deležniki v verigi še vedno temeljijo na tekmovalnosti in ne na sodelovanju. Poleg tega so deležniki opozorili na pomembne spremembe v nakupnih navadah potrošnikov, ki so posledica inflacijskih pritiskov. Varuh je poudaril potrebo po vnovični vzpostavitvi aktivnosti v okviru kodeksa dobrih poslovnih praks ter krepitvi dialoga, razumevanja in dogovora o sodelovanju. Poudaril je tudi pomen vnovičnega razmisleka o odnosu do hrane. V ospredju njegovega delovanja so bile predlagane zakonodajne in druge sistemske rešitve za izboljšanje razmer v verigi. Financiranje delovanja varuha je potekalo v skladu s sprejetim proračunom.